

The Use Of Installation Art In Landscape Designs Of Urban Areas

Glden Sandal Erzurumlu¹, Umut Poyraz²

¹ Department of Landscape Architecture, Faculty of Architecture, Niğde mer Halisdemir University, Niğde, Turkey

Abstract

One of the fundamental characteristics of the nature of visual arts is the deep presence of an aesthetic dimension; this feature makes visual arts unique. However, they not only carry aesthetic value but also possess functional qualities, thus becoming a discipline with striking potential by combining beauty and functionality. In this context, the field of visual arts encompasses both functional and aesthetic features and contributes significantly to the visual appeal of public spaces. Standard design practices often reduce the effectiveness of a space. Therefore, it is necessary to continuously integrate new approaches into design efforts. One such approach is the use of installation art.

As a result, this study aims to increase awareness and appreciation for landscape design practices. In this regard, it is recommended that governments and local communities commission works from artists by considering their emotional and therapeutic effects, which enrich public spaces. Furthermore, artists should be encouraged to produce larger-scale works that serve as monumental structures and enhance the aesthetic experience of the public environment.

The purpose of this study is to identify the areas of use for installation applications in landscape design, to present visual examples, and to develop recommendations.

Key Words: *Installation Art, Niğde, Landscape Architecture, Urban Design, Public Art*

Kent Alanlarının Peyzaj Tasarımlarında Enstalasyon Sanat Kullanımı

zet

Grsel sanatların doğasının temel niteliklerinden birisi, estetik boyutun derin bir şekilde yer almasıdır; bu özellik, görsel sanatları benzersiz kılmaktadır. Bununla birlikte, sadece estetik bir değer taşımakla kalmayıp işlevsel niteliklere de sahiptir; yani, hem güzelliği hem de işlevselliği bir araya getirerek dikkat çekici bir potansiyele sahip bir disiplin hâline gelmektedir. Bu bağlamda, görsel sanatlar alanı hem işlevsel hem de estetik özellikleri bünyesinde barındırır ve tasarım alanlarının görsel çekiciliğine önemli katkılar sunar. Standart tasarım uygulamaları alanın etkililik derecesini düşürmektedir. Bu nedenle, tasarım çalışmalarına sürekli yeni uygulamalar eklemek gerekmektedir. Bunlardan birisi enstalasyon çalışmasıdır.

Sonuç olarak bu araştırma, peyzaj tasarım çalışmalarına yönelik farkındalığı ve takdiri artırmayı hedeflemektedir. Bu nedenle, hkmetlerin ve yerel toplulukların, kamusal alanları zenginleştiren, duygusal ve terapötik etkileri de göz önünde bulundurarak sanatçılardan eserler sipariş etmeleri önerilmektedir. Ayrıca sanatçılar, hem anıtsal yapılar olarak hizmet edecek hem de kamusal çevrenin estetik deneyimini artıracak daha büyük ölçekli eserler üretmeleri konusunda teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda, enstalasyon uygulamalarının peyzaj tasarım çalışmalarında kullanım alanlarını belirlemek, çizim örnekleri sunmak ve öneriler geliştirmek.

Anahtar Kelimeler: *Enstalasyon, Niğde, Peyzaj Mimarlığı, Tasarım, Sanat*

Giriş

Enstalasyon sanatı, postmodern felsefe ve estetiğin etkisi altında ortaya çıkan yeni bir sanat kategorisi olan çağdaş bir sanat türüdür. Enstalasyon sanatı, insanların yaşam deneyimlerinin bir uzantısıdır ve izleyicinin katılımı, enstalasyon sanatının ayrılmaz bir parçasıdır. Enstalasyon sanatı yaratım ortamı, izleyiciyi belirlenmiş bir mekânda pasif izleyicilikten aktif hissetme durumuna dönüştürür. Bu süreçte yalnızca zihinsel düşünme ve bedensel müdahale değil, aynı zamanda görme, iştme, dokunma, koku alma ve tat alma duyuları da kullanılır. Enstalasyon sanatının en önemli özelliklerinden biri, gündelik hayatın olağan akışını bozmasıdır. Bu tür bir yer değiştirme sonucunda izleyici, eseri kolayca kabul etmek yerine çok boyutlu bir anlamlandırma sürecine girmek zorunda kalır. Kullanılan malzemeler çoğunlukla günlük nesneler ve endüstriyel ürünlerden oluşur. Zemine yerleştirilen heykeller gibi unsurlar nedeniyle, geleneksel çerçeve sanatlarından ayrılır ve izleyicinin eseri farklı açılardan değerlendirmesini, çeşitli çağrışımlar yapmasını ve hatta eserin sergilendiği ortamla ilişkisini sorgulamasını ister.

Enstalasyon sanatı herhangi bir türle sınırlandırılmaz ve resim, dokunsal modeller, mimari, müzik, tiyatro, şiir, deneme, sinema, televizyon, ses, video ve fotoğraf gibi çeşitli sanat dallarını özgürce bir arada kullanabilir (Liang, 2007). Enstalasyon sanatı, basitçe ifade edilirse, "mekân + malzeme + duygu" bileşiminden oluşan bir sanat biçimidir.

Günümüzde, insanlar kentsel tasarıma giderek daha fazla önem vermekte ve sanatsal beğenileri giderek yükselmektedir. İyi bir kentsel alan tasarımı, insanların bu alanlara olan ilgisini artırırken, ekonomik gelişime de büyük katkı sağlamaktadır. Kentin manevi kültürünü temsil eden unsurlar olarak görülebilir ve bu alanlardaki enstalasyon sanatının tasarımı, kamusal alanın bireyselliğini, sanatsal yönünü ve kompozisyonunu doğrudan etkilemektedir.

Bu nedenle, insanların kentlerde beklentilerini karşılamak ve şehrin manevi gelişimiyle uyum sağlamak adına, kentsel alanlarında enstalasyon sanatının tasarımı incelemek büyük bir pratik öneme sahiptir. Kentsel alanlardaki sanat tasarımları, sadece şehrin sanat anlayışını yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda kentsel alan tasarımına dair düşünce yapısını da ortaya koyar ve en önemlisi, halkın şehrin ruhuna yönelik ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar.

İnsanların manevi dünyaya yönelik artan beklentileriyle birlikte, sanat tasarımının içeriği günlük yaşamın her alanında görülmektedir. Kentsel kamusal alanlar, yalnızca bir şehrin kültürünü temsil etmekle kalmaz, aynı zamanda insanların kente ruhsal bakış açısını da yansıtır. Bu nedenle, kentsel alanlarda dekoratif sanat tasarımının uygulanması, şehrin dikkatini sürekli olarak artıracak ve farklı yenilikçi tasarım fikirlerinin şehir içinde hayata geçirilmesine olanak tanıyacaktır.

Günümüzde, enstalasyon sanatının kentsel alanlarda uygulanması, toplumsal gelişimin kaçınılmaz bir trendi haline gelmektedir. Bu yalnızca yüksek bir uygulanabilirliğe sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda yerel ekonomik kalkınmayı da teşvik etme konusunda önemli bir rol oynar.

Kentsel alanların peyzaj enstalasyon sanatı tasarımı, sanatın kapsayıcılığını ve açıklığını gösteren bir olgudur. Bu anlayış, enstalasyon sanatının tasarımında hem ön koşul hem de temel oluşturur. Bu tasarım sadece sanat formunun yeniliğini değil, aynı zamanda şehir sakinlerinin estetik algısını ve estetik gelişimini de içerir.

Kentsel alanların kendine özgü bir sürdürülebilirliği vardır ve insanların günlük yaşamlarında dinlenmek için tercih ettikleri yerler arasında bulunur. Bu nedenle, kentsel alanlarda yapılan enstalasyon sanatı tasarımları, doğrudan şehir sakinlerinin mutluluğunu etkileyebilir. Sanatın farklı ifade biçimleri vardır ve her kentin kendine özgü sanatsal biçimlerini sergiler.

Dekoratif sanat tasarımı, kentsel alanlara ruh katar; bu da şehrin genel yapısını ve kent sakinlerinin estetik anlayış seviyesini yansıtır. Günümüzde insanların sanatsal beğenisi giderek daha fazla çeşitlilik gösterse de enstalasyon sanatının işlevi kanıtlanmış olup, toplum tarafından kolayca kabul edilebilir bir hale gelmiştir. Böylece, enstalasyon sanatı zamanla kent estetiğinin önemli bir temsilcisi olma yolunda ilerlemektedir.

Toplumun gelişmesi ve zamanın değişmesiyle birlikte geleneksel estetik anlayışı da sürekli dönüşmektedir. Kentsel alanlarla enstalasyon sanatının bütünleşmesi, bu güzelliği somutlaştırarak kent medeniyetinin gelişimini teşvik edecek ve topluma farklı yaşam deneyimleri sunacaktır.

Kentsel alan tasarımı ve enstalasyon sanatı, her ikisi de sanatın birer biçimi olup, hatta belirli benzerlikler taşımaktadır. Bu durum analiz edildiğinde, iki unsurun birbirine entegre olmasında büyük bir direnç olmadığı görülebilir.

Günümüzde ülkemizin gelişimi nispeten istikrarlı bir seyir izlemekte, sosyal ekonomi de ilerlemekte ve toplum sanata geniş bir hoşgörü ile yaklaşmaktadır. Bu olumlu sosyal ortam, sanat tasarımına daha geniş bir yaşam alanı sunarak, kültürel çeşitliliğin ve kültürel kapsayıcılığın bir göstergesi haline gelmiştir.

Kentsel alan enstalasyon sanatının tasarımı, bir şehrin sembolü olmasının yanı sıra, aynı zamanda kentin ruhsal perspektifinin de bir yansımasıdır. Şehir gelişim sürecinde vazgeçilmez ve önemli unsurlardan biridir. Enstalasyon sanatı bir sanat ifade biçimi olarak ele alındığında, kent gelişiminin özelliklerini yansıtan tasarım içeriklerine odaklanabilir. Aynı zamanda, bu sanat biçimi, kentsel ekonomik ve kültürel gelişimi teşvik eden temel itici güçlerden biri olarak da öne çıkmaktadır.

İnteraktif sanat ve çevresel tasarımın kesişim noktası olarak kabul edilen enstalasyon sanatı, peyzaj tasarımında salutojenik etkiler yaratma potansiyeline sahiptir. Salutojenik tasarım, bireylerin sağlığını ve refahını destekleyen mekânlar oluşturmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, enstalasyon sanatı aşağıdaki yollarla peyzaj tasarımında salutojenik etkiler yaratabilir:

Enstalasyon Sanatına Salutojenik Etki

Salutojenik yaklaşım, kişilerin/toplumların fiziksel ve zihinsel yönden sağlıklı olmalarını teşvik ederken hastalığın kaynakları yerine sağlığın kökenlerine odaklanan bir modeldir (Karaca, 2018). Bu yaklaşım mimari tasarımlarda uygulama alanı bulmaktadır. Salutojenik tasarımda mekanın insanlar üzerinde yarattığı olumsuz etkiyi en az seviyeye indirgemenin yanı sıra diğer yandan bozulmuş sağlığın tedavi edilmesi açısından da kritik bir rol oynamaktadır (Özgön, 2022). Bu çerçevede toplum ruh sağlığı merkezlerde yapılan uygulamalar büyük önem arz etmektedir. Örneğin, bitki terapi bahçeleri hastaların ihtiyaç, istek ve becerilerine uygun olarak tasarlandığında tedavi sürecine olumlu etki eden uygulamalardan birisi olmuştur (Satıl & Aktaş, 2021). Bir başka deyişle, mekansal örüntü içerisinde öznenin eyleyici kılınmasının tedavi üzerine olumlu etkileri görülmektedir.

Bu süreci, katılımın odak olduğu, mekan ile birlikteliğin sağlandığı bir sanat türü olan enstalasyon uygulamaları destekleyecektir. “Enstalasyon sanatı, tıpkı mimarlık, bilim ve teknolojiye olduğu gibi, peyzaj mimarlığı alanına dahil edilmiştir.” (Durdymyradov & Ak Erken, 2023). Enstalasyon, kullanımına el verdiği farklı materyaller açısından çeşitli peyzaj unsurlarının da değerlendirilebileceği bir sanat türü olarak da yorumlanabilir. Bu bağlamda, salutojenik mimari uygulanarak tasarlanmış toplum sağlığı merkezlerinde tedavi gören hastalara, peyzaj materyalleri ile enstalasyon sanatı uygulama alanları sunulması planlanmaktadır. Hastaların üreteceği ya da parçası olacakları sanat eserlerinin belirli aralıklarla sergilenmesi sağlanarak toplumsal entegrasyon ve farkındalığın geliştirilmesi hedeflenmektedir.

1. Duyusal ve Estetik Uyarım

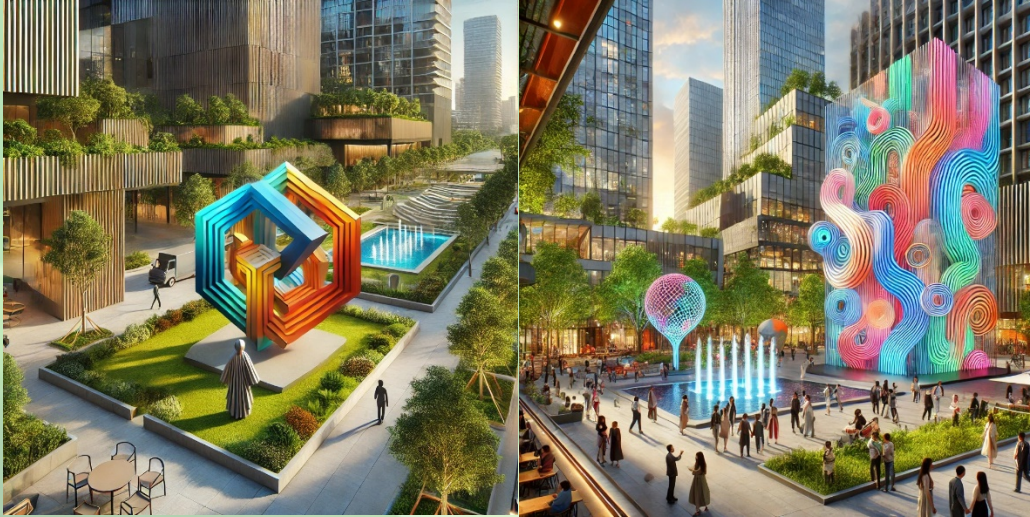
Sanat enstalasyonları, doğayla etkileşim içinde olan renkler, formlar, ışık oyunları ve malzeme kullanımlarıyla psikolojik rahatlama sağlayabilir. Doğayla bütünleşen sanat eserleri, stres seviyelerini düşürerek dinginlik ve huzur hissi yaratır (Şekil 1).

Şekil 1. Doğayla bütünleşen sanat eserleri (Sağ resim (Anonim, 2021)).

2. Katılımcı ve Etkileşimli Mekânlar

Özellikle kentsel peyzajlarda konumlandırılan sanat enstalasyonları, bireylerin mekânla etkileşime girmesine ve fiziksel aktiviteyi teşvik etmesine olanak tanır. Örneğin, dokunulabilir yüzeyler, akustik deneyimler veya hareketle değişen sanat eserleri, bireylerin çevreyle bağ kurmasını sağlar (Şekil 2).

Şekil 2. Hareketle değişen sanat eserleri

3. Doğa ile Bağlantıyı Güçlendirme

Biyofilik tasarım ilkeleriyle harmanlanan sanat enstalasyonları, insanların doğayla duygusal bağ kurmasına yardımcı olabilir. Örneğin, su öğeleriyle bütünleşen sanat eserleri, meditasyon alanları veya doğadan ilham alan formlar, bireylerde zihinsel rahatlama ve yenilenme hissi yaratır (Şekil 3).

Şekil 3. Doğadan ilham alma sanatı (Anonim, 2020).

Doğal unsurlardan yararlanarak yapılan tasarımlar insanlar üzerinde görsel etkililik yaratmaktadır. Bitkiler, su öğeleri, doğal ışık kullanımı vb. öğeler doğayı yansıtmaktadır (Şekil 4).

Şekil 4. İnstalasyon tasarımında bitki kullanımı (Anonim, 2020).

4. Duygusal İyileşme ve Anlamlı Deneyimler

Sanat, bireylerin kendilerini ifade etmelerine, anılarını canlandırmalarına ve topluluklarla bağ kurmalarına yardımcı olabilir. Özellikle hastane bahçeleri, terapi bahçeleri veya kentsel alanlarda yer alan anlam yüklü enstalasyonlar, bireylerin duygusal iyileşme süreçlerini destekleyebilir (Şekil 5).

Şekil 5. Kentsel alanlarda yer alan anlam yüklü enstalasyonlar

5. Mekânsal Algıyı ve Harekete Geçirici Gücü Artırma

İyi tasarlanmış bir sanat enstalasyonu, insanları belirli bir rotada hareket etmeye teşvik edebilir. Örneğin, ışık ve gölge oyunları ile yönlendirilmiş yürüyüş yolları, bireyleri mekânın farklı köşelerini keşfetmeye itebilir. Bu durum, peyzajda aktif kullanım ve keşif duygusunu artırabilir (Şekil 6).

Kısacası, enstalasyon kullanılarak yapılan salutojenik tasarım, sağlığı ve iyilik halini teşvik eden mekanlar yaratmayı amaçlar. Bir enstalasyon tasarımında bu etkiyi görselleştirmek için doğal unsurlar (Bitkiler, su öğeleri, doğal ışık kullanımı), Akışkan formlar (Organik ve yuvarlak hatlı yapılar), duyuşal deneyim (Yumuşak dokular, doğal malzemeler, rahatlatıcı renkler), etkileşimli alanlar kullanıcıların zihinsel ve fiziksel olarak aktif olabileceği tasarım öğelerinden yararlanılarak mekanlar oluşturmak kentlerde olumlu etkiler yaratmaktadır.

Şekil 6. Işık ve gölge oyunları ile yönlendirilmiş yürüyüş yolları (Anonim, 2021).

Sonuç

Peyzaj tasarımında enstalasyon sanatı, estetik deneyimin ötesine geçerek zihinsel rahatlama, fiziksel aktivite, toplumsal bağ ve doğayla etkileşim gibi pek çok salutojenik fayda sağlayabilir. Bu nedenle, sanat ve doğayı birleştiren yenilikçi yaklaşımlar, sürdürülebilir ve sağlığı destekleyen kamusal alanlar yaratmada önemli bir rol oynayabilir.

Sanat enstalasyonlarının salutojenik etkisi, bireylerin hem bireysel hem de kolektif düzeyde daha sağlıklı, mutlu ve bağlı hissetmelerine katkıda bulunur. Bu tür tasarımlar, kentlerin ve yaşam alanlarının daha yaşanabilir, sürdürülebilir ve insan merkezli olmasını sağlar.

Kaynaklar

Anonim, (2020). <https://www.peyzax.com/>

Anonim (2021). <https://www.arkitera.com/>

Durdymyradov, O., & Ak Erken, T., (2023). Developing A Typology For Landscape Installation Art . 2nd International Sustainable Cities and Urban Landscapes: Re-thinking the future of the cities (pp.1080-1103). Konya, Turkey

Karaca, E. (2018). Sağlık veren çevrelerin tasarımında salutojenik yaklaşım. The Journal of Academic Social Science, 67, 116-131.

L. S. Liang. (2007). "The research of contemporary installation art," Master's degree of Tianjin University of Technology, 2007.

Özgön, I. (2022). The Impact of Salutogenic Design on Perceived Environmental Quality and Mood in Healthcare Environments: A Comparative Case Study in Dental Clinics (Master's thesis, Bilkent Üniversitesi (Turkey)).

Satıl, F., & Aktaş, E. (2021). Toplum ruh sağlığı merkezlerindeki terapi bahçelerinde kullanılan bitkiler üzerine etnobotanik bir çalışma. Türk Doğa ve Fen Dergisi, 10(1), 182-189.

